

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาบทบาทการบริหารระบบการดูแลผู้เรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในจังหวัดสระแก้ว ปราจีนบุรี และฉะเชิงเทรา ซึ่งผู้วิจัยได้สรุปผล อภิปรายผล และให้ข้อเสนอแนะการวิจัย ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทการบริหารระบบการดูแลผู้เรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในจังหวัดสระแก้ว ปราจีนบุรี และฉะเชิงเทรา
2. เพื่อเปรียบเทียบบทบาทการบริหารระบบการดูแลผู้เรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในจังหวัดสระแก้ว ปราจีนบุรี และฉะเชิงเทรา โดยจำแนกตามสถานภาพ และที่ตั้งสถานศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในจังหวัดสระแก้ว ปราจีนบุรี และฉะเชิงเทรา ปีการศึกษา 2558 จำนวน 774 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 59 คน และครูผู้สอน จำนวน 715 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในจังหวัดสระแก้ว ปราจีนบุรี และฉะเชิงเทรา ปีการศึกษา 2558 ประกอบด้วย

1. ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในจังหวัดสระแก้ว ปราจีนบุรี และฉะเชิงเทรา จำนวน 59 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในจังหวัดสระแก้ว จำนวน 11 คน ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในจังหวัดปราจีนบุรี จำนวน 18 คน และผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในจังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 30 คน
2. ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในจังหวัดสระแก้ว ปราจีนบุรี และฉะเชิงเทรา ซึ่งกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan,

1970 : 607 - 610) โดยทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Proportional Stratified Random Sampling) หาสัดส่วนขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามที่ตั้งสถานศึกษา จำนวน 254 คน ประกอบด้วย ครูผู้สอนในจังหวัดสระแก้ว จำนวน 58 คน จังหวัดปราจีนบุรี จำนวน 86 คน และจังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 110 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย สถานภาพและที่ตั้งสถานศึกษา

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทการบริหารระบบการดูแลผู้เรียนของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในจังหวัดสระแก้ว ปราจีนบุรี และฉะเชิงเทรา จำแนกเป็น 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) การรู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองผู้เรียน 3) การส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียน 4) การป้องกันและแก้ไขปัญหา และ 5) การส่งต่อ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแบบของลิเคอร์ท (Likert)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจาก มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ถึงผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในจังหวัดสระแก้ว ปราจีนบุรี และฉะเชิงเทรา เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง
2. วิจัยนำแบบสอบถามพร้อมสำเนาหนังสือขอความร่วมมือในการทำวิจัยส่งสถานศึกษา เพื่อขอความร่วมมือจากกลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถาม
3. กำหนดวันในการเก็บรวบรวมแบบสอบถาม และผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละฉบับ
2. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ สถานภาพและที่ตั้งสถานศึกษา โดยหาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียง
3. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาบทบาทการบริหารระบบการดูแลผู้เรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในจังหวัดสระแก้ว ปราจีนบุรี และฉะเชิงเทรา โดยการหาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานแล้วนำค่าเฉลี่ยไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ในการแปลความหมายเป็นช่วงคะแนน

4. วิเคราะห์ข้อมูลบทบาทการบริหารระบบการดูแลผู้เรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในจังหวัดสระแก้ว ปราจีนบุรี และฉะเชิงเทราเปรียบเทียบที่ตั้งสถานศึกษา โดยการทดสอบค่าที (T-test)

5. วิเคราะห์ข้อมูลบทบาทการบริหารระบบการดูแลผู้เรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในจังหวัดสระแก้ว ปราจีนบุรี และฉะเชิงเทรา เปรียบเทียบตามที่ตั้งสถานศึกษาโดยวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะตรวจสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยใช้วิธีการตรวจสอบความแตกต่างของเชฟเฟ้ (Scheffe')

สรุปผลการวิจัย

การศึกษามหาวิทยาลัยการศึกษาระบบการดูแลผู้เรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในจังหวัดสระแก้ว ปราจีนบุรี และฉะเชิงเทรา สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. จำแนกตามสถานภาพพบว่า เป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 18.80 และครูผู้สอน จำนวน 254 คน คิดเป็นร้อยละ 81.20 จำแนกตามที่ตั้งสถานศึกษา จำนวน 313 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00 ประกอบด้วย จังหวัดสระแก้ว จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 22.00 จังหวัดปราจีนบุรี จำนวน 104 คน คิดเป็นร้อยละ 33.20 และจังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 140 คน คิดเป็นร้อยละ 44.80

2. บทบาทการบริหารระบบการดูแลผู้เรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในจังหวัดสระแก้ว ปราจีนบุรี และฉะเชิงเทรา โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ คือ ด้านการส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียน ด้านการรู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคลและด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา และด้านการส่งต่อ

3. การเปรียบเทียบบทบาทการบริหารระบบการดูแลผู้เรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในจังหวัดสระแก้ว ปราจีนบุรี และฉะเชิงเทรา จำแนกตามสถานภาพ โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

4. การเปรียบเทียบบทบาทการบริหารระบบการดูแลผู้เรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในจังหวัดสระแก้ว ปราจีนบุรี และฉะเชิงเทรา จำแนกตามที่ตั้งสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

การอภิปรายผล

การอภิปรายผลการวิจัยครั้งนี้ มีประเด็นสำคัญเกี่ยวกับการศึกษามหาวิทยาลัยการศึกษาระบบการดูแลผู้เรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในจังหวัดสระแก้ว ปราจีนบุรี และฉะเชิงเทรา ดังต่อไปนี้

1. บทบาทการบริหารระบบการดูแลผู้เรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในจังหวัดสระแก้ว ปราจีนบุรี และฉะเชิงเทรา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนตระหนักและเห็นความสำคัญของการดูแลผู้เรียน ตามที่สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (2556 : 8) ได้เน้นถึงความจำเป็นที่ต้องมีการพัฒนาระบบการดูแลผู้เรียนก็คือ สภาวะวิกฤติและปัจจัยเสี่ยงที่เกิดขึ้นในสังคมซึ่งเกิดจากความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในด้านเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนกระแสโลกาภิวัตน์ส่งผลให้เกิดความไม่สมดุลในการดำเนินชีวิต เกิดผลกระทบต่อครอบครัว ชุมชน สิ่งแวดล้อม เกิดปัญหาต่อคุณภาพชีวิต ทำให้สภาพความเป็นอยู่และการดำเนินชีวิตเปลี่ยนไป เกิดปัญหาภายในครอบครัว การหย่าร้าง การเลี้ยงดูอบรมสั่งสอนภายในครอบครัวไม่เหมาะสม ปัญหาค่าครองชีพที่ส่งผลกระทบต่อหารายได้เพื่อดูแลครอบครัว ไม่มีเวลาดูแลเด็ก และเยาวชน ทำให้ไม่สามารถปรับตัวได้จึงทำให้พฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไป นอกจากนี้ยังมีปัญหาการเลียนแบบที่ไม่เหมาะสม ปัญหาทางเพศ การคบเพื่อนที่ไม่ดี การติดเกมรวมทั้งปัญหาความเครียดส่งผลกระทบต่อสุขภาพจิต จึงจำเป็นต้องได้รับการดูแลช่วยเหลือ ส่งเสริมพัฒนาและป้องกันแก้ไขปัญหาต่างๆ ให้มีความสามารถในการปรับตัวและดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างรู้เท่าทัน ปลอดภัยและมีความสุข จึงส่งผลให้การบริหารระบบการดูแลผู้เรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในจังหวัดสระแก้ว ปราจีนบุรี และฉะเชิงเทรา อยู่ในระดับมากสอดคล้องกับงานวิจัยของตระการ อุดมวงศ์ศิริ (2553 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 1-3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 1 พบว่าสภาพการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยภาพรวมมีการปฏิบัติ และการดำเนินการอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของอะหมัด หลีสันมะหมัด (2555 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา อำเภอสิงหนคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 พบว่า 1) การบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา อำเภอสิงหนคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 โดยภาพรวมผู้บริหารและครูผู้สอน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับมาก

2. บทบาทการบริหารระบบการดูแลผู้เรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในจังหวัดสระแก้ว ปราจีนบุรี และฉะเชิงเทรา จำแนกตามสถานภาพ โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (2556 : 8) ได้ให้ความสำคัญกับบุคลากรในการดูแลผู้เรียนว่า การจัดการศึกษาด้านอาชีวศึกษามีความสำคัญและมีความจำเป็นต่อการพัฒนาประเทศชาติในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง

การปกครอง วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี ทั้งนี้เพราะกระบวนการจัดการอาชีวศึกษามีจุดมุ่งหมายที่จะพัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งในด้านร่างกาย จิตใจสติปัญญาคุณธรรมจริยธรรม เป็นผู้มีความสามารถในการประกอบอาชีพเป็นที่พึงของตนเองและผู้อื่นได้ ในการจัดการศึกษาเพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่สำคัญคือการที่จะได้พลเมืองยุคใหม่ที่มีความเก่งความดี มีความสามารถ และอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข มุ่งเน้นการสร้างครูยุคใหม่ที่เก่ง ดี มีจิตวิญญาณความเป็นครู มุ่งเน้นเรื่องสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ใหม่ซึ่งจะต้องเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ เน้นการบริหารจัดการใหม่ที่ต้องการให้การจัดการศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคนอย่างยั่งยืนเพื่อให้เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ สอดคล้องกับงานวิจัยของสมศักดิ์ วรรณศิริ (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ โรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต1 จำแนกตามสถานภาพ พบว่า โดยรวม ผู้บริหาร โรงเรียนกับครูผู้สอนมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุริชต์ ชาตะรักษ์ (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การดำเนินงานตามมาตรฐานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานองคาย เขต 3 พบว่า ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานตามมาตรฐานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานองคาย เขต3 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ทั้งโดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3. บทบาทการบริหารระบบการดูแลผู้เรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในจังหวัดสระแก้ว ปราจีนบุรี และฉะเชิงเทรา จำแนกตามที่ตั้งสถานศึกษา โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้เนื่องจากการที่กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้มาตรฐานการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2555 เพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาที่จัดการอาชีวศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชน ตัวบ่งชี้ที่ 3.6 ระดับ คุณภาพการบริหารความเสี่ยง โดยให้สถานศึกษาวางแผนบริหารจัดการความเสี่ยง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านความปลอดภัย ด้านทะเลาะวิวาท ด้านสิ่งเสพติด ด้านสังคม ด้านการพนัน และการมั่วสุม โดยการมีส่วนร่วมของครูและบุคลากรทุกฝ่าย ผู้เรียนและผู้ปกครองมีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง และมีผลทำให้ปัญหาด้านความเสี่ยงลดลง และตัวบ่งชี้ที่ 3.7 ระดับคุณภาพในการจัดระบบดูแลผู้เรียน โดยให้สถานศึกษาจัดระบบดูแลผู้เรียน ให้มีระบบเครือข่ายผู้ปกครอง ดูแลผู้เรียนกลุ่มเสี่ยง และส่งเสริมผู้เรียนปัญญาเลิศ (สำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษา. 2555 : 56) และการดำเนินงานพัฒนาระบบการดูแลผู้เรียนอาชีวศึกษาให้ครอบคลุมตามขอบข่ายงานและบรรลุตามวัตถุประสงค์ โดยอาศัยความร่วมมือของผู้บริหาร ครู บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกคน ตลอดจนผู้ปกครอง ชุมชน และเพื่อให้เกิดความชัดเจนในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ มีแนวทางการดำเนินงานไปในทิศทางเดียวกัน จึงต้องมีการกำหนดโครงสร้างองค์กรที่ชัดเจน และบทบาทหน้าที่

ความรับผิดชอบของผู้ที่ร่วมดำเนินงานจึงมีความสำคัญ โดยคำนึงถึงความสำเร็จ สักยภาพของการบริหารจัดการตามระบบการดูแลผู้เรียน การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ การสร้างเครือข่ายจากทุกกลุ่ม ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2556 : 25) จึงทำให้สถานศึกษาทุกแห่งมีการดำเนินงานระบบการดูแลผู้เรียนในทิศทางเดียวกัน ซึ่งจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับระบบการดูแลผู้เรียนยังไม่พบงานวิจัยที่ศึกษาตัวแปรที่จำแนกตามสถานที่ตั้งสถานศึกษา ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของกิตติศักดิ์ จุลมณฑล (2554 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะเชิงเทรา เขต1 พบว่าครูที่ปรึกษาที่สังกัดขนาดโรงเรียนต่างกันมีการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาบทบาทการบริหารระบบการดูแลผู้เรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในจังหวัดสระแก้ว ปราจีนบุรี และฉะเชิงเทรา ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีบทบาทการบริหารระบบการดูแลผู้เรียนด้านการคัดกรองผู้เรียน เกี่ยวกับการให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมและยอมรับในการจัดกลุ่มผู้เรียน ควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณาการจัดกลุ่มผู้เรียน และควรชี้แจงการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมินพฤติกรรมผู้เรียนให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้เข้าใจตรงกัน
2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีบทบาทการบริหารระบบการดูแลผู้เรียนด้านการส่งต่อเกี่ยวกับการส่งต่อผู้เรียนให้กับบุคลากรภายนอกที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านที่สามารถแก้ไขปัญหาให้กับผู้เรียนได้ ผู้ปกครองให้ความยินยอมในการส่งต่อผู้เรียนให้กับผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน และสถานศึกษาควรมีการรวบรวมข้อมูลผู้เรียนที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือก่อนส่งต่ออย่างถูกต้องและชัดเจน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อบทบาทการบริหารระบบการดูแลผู้เรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในเขตพื้นที่จังหวัดสระแก้ว ปราจีนบุรี และฉะเชิงเทรา
2. ควรพัฒนารูปแบบการบริหารระบบการดูแลผู้เรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในจังหวัดสระแก้ว ปราจีนบุรี และฉะเชิงเทรา